ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ G. FEDERICO MANCINI ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 1983 [1]

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Με την παρούσα αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης, το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει ορισμένα σημεία της Σύμβασης των Βρυξελλών (της 27ης Σεπτεμβρίου 1968), για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Καλείται κυρίως να αποφανθεί ως προς τη σημασία του απαιτούμενου από το άρθρο 17 εγγράφου τύπου όσον αφορά τη ρήτρα σύμβασης ασφάλισης, προβλέπουσα παρέκκλιση δικαιοδοσίας υπέρ του ασφαλιζομένου, μη μετέχοντος στην εν λόγω σύμβαση. Στη συνέχεια, ζητείται να αναγνωριστεί αν, με βάση το άρθρο 18, ο διάδικος που προβάλλει την ένσταση έλλειψης δικαιοδοσίας του εθνικού δικαστή μπορεί συγχρόνως να προβάλλει, επικουρικά, ισχυρισμούς άμυνας επί της ουσίας. Καίτοι το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί του δεύτερου ερωτήματος (απόφαση της 22. 10. 1981, υπόθεση 27/81, Rohr κατά Ossberger, Συλλογή 1981, σ. 2341), δεν υπάρχει νομολογιακό προηγούμενο επί του πρώτου.

2. Για καλύτερη κατανόηση των προβλημάτων ερμηνείας που θέτει η παρούσα υπόθεση, πρέπει να εξεταστεί πρώτα το σύνολο των περιστατικών και του ιστορικού της διαφοράς. Προτίθεμαι να υπενθυμίσω τους κανόνες που ρυθμίζουν τις οδικές διεθνείς μεταφορές και τις ειδικές μορφές ασφάλισης που εφαρμόζονται στον εν λόγω τομέα.

Ορισμένες σημαντικές πλευρές του θέματος διέπονται από την τελωνειακή σύμβαση περί διεθνούς μεταφοράς εμπορευμάτων, που συνήφθη στις 15 Ιανουαρίου 1959 στη Γενεύη και κυρώθηκε στην Ιταλία με το νόμο 1517 της 12ης Αυγούστου 1962. Σύμφωνα με την εν λόγω σύμβαση, τα οχήματα που, πρώτον, είναι εφοδιασμένα με ειδικό συνοδευτικό έγγραφο (δελτίο TIR «Carnet TIR»), το οποίο εκδίδουν εντός του κράτους αναχώρησης οι προς τούτο αρμόδιοι οργανισμοί, μέλη της International Road Transport Union (IRU), και στο οποίο, δεύτερον, τίθεται σφραγίδα από το τελωνείο αναχώρησης, μπορούν να διέρχονται τα σύνορα υπό καθεστώς διαμετακόμισης, χωρίς να υπόκεινται σε ελέγχους και χωρίς να υποχρεούνται σε καταβολή φόρων και εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών. Η πληρωμή γίνεται στη χώρα όπου καθίστανται απαιτητές οι εν λόγω οφειλές από τους εθνικούς οργανισμούς που εκδίδουν το δελτίο TIR, έστω κι αν ανήκουν σε άλλο κράτος. Προς το σκοπό αυτό, οι εν λόγω οργανισμοί εγγυώνται την πληρωμή.

Σε καθέναν από τους εν λόγω οργανισμούς παρέχεται αντιστοίχως εγγύηση από διεθνή όμιλο ασφαλιστών, αποτελούμενο από επτά τράπεζες, τις οποίες εκπροσωπεί στην κύρια δίκη η Gerling Konzern Speziale Kreditversicherungs-AG, με έδρα την Κολωνία (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας). Η σχετική σύμβαση που συνήφθη στη Γενεύη το 1961 μεταξύ, αφενός, της IRU για ίδιό της λογαριασμό, καθώς και για λογαριασμό των μελών της, προβλέπει στο άρθρο 8 ότι «σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ του ομίλου και ενός από τους εθνικούς οργανισμούς, οι τελευταίοι

1 — Μετάφραση από τα ιταλικά.

δικαιούνται να προσφύγουν ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου της χώρας όπου εδρεύουν εφαρμόζοντας το δίκαιο της χώρας αυτής». Αρμόδιος οργανισμός στην Ιταλία για την έκδοση των δελτίων TIR ήταν, κατά το χρόνο των περιστατικών της υπόθεσης, η Ente Autotrasporti Merci [Γραφείο οδικών μεταφορών εμπορευμάτων] (εφεξής EAM)· ακολούθως, ο οργανισμός αυτός τέθηκε υπό εκκαθάριση και τη συνέχιση των δραστηριοτήτων του ανέλαβε, σύμφωνα με τον ιταλικό νόμο, το Ministero del Tesoro.

3. Μετά τις ανωτέρω διευκρινίσεις, μπορώ να αναφερθώ στα πραγματικά περιστατικά. Η διαφορά γεννήθηκε όταν η ιταλική Amministrazione Doganale ζήτησε από το Ministero del Tesoro, εκκαθαριστή της EAM, την καταβολή χρηματικών ποινών, φόρων, δασμών και παρεπόμενων εξόδων για διάφορες παραβάσεις που διαπράχθηκαν στην Ιταλία κατά την εκτέλεση μεταφορών με το σύστημα TIR. Κατόπιν αυτού, το Ministero ενήγαγε στις 17 Ιουλίου 1974, ενώπιον του Tribunale της Ρώμης, τις τράπεζες που είχαν εγγυηθεί υπέρ των εθνικών οργανισμών και, επομένως, υπέρ της EAM, ζητώντας να υποχρεωθούν εις ολόκληρο, ή τουλάχιστον κάθε μία κατά το μέρος που ευθύνεται, να του καταβάλουν ποσό ίσο με το απαιτούμενο από την Amministrazione Doganale (περίπου 812 εκατομμύρια λιρέτες).

Κατά τη δίκη, οι εναγόμενοι προέβαλαν ένσταση ελλείψεως δικαιοδοσίας του ιταλού δικαστή, προτού αναπτύξουν επικουρικά τα επιχειρήματά τους επί της ουσίας. Κατά τη διάρκεια της δίκης μάλιστα άσκησαν προσφυγή ενώπιον της ολομέλειας του Corte suprema di cassazione, σύμφωνα με το άρθρο 41, του ιταλικού κώδικα πολιτικής δικονομίας, ζητώντας του να αποφανθεί προδικαστικώς επί της δικαιοδοσίας. Με διάταξη της 28ης Ιουλίου 1982, η ολομέλεια του εν λόγω δικαστηρίου ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα για την ερμηνεία της Σύμβασης των Βρυξελλών:

«1. Σε περίπτωση προσηκόντως υπογραφείσας σύμβασης, στην οποία το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη συνομολόγησε δι' εαυτό και υπέρ τρίτων ρήτρα αίρουσα τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου που ορίζει η εν λόγω σύμβαση και αφορά διαφορές δυνάμενες να προέλθουν από εκείνους υπέρ των οποίων υπάρχει η σχετική διάταξη, ισχύει η ρήτρα αυτή και έναντι των τελευταίων, αν υπάρχει ο απαιτούμενος έγγραφος τύπος από το άρθρο 17 της Σύμβασης των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις;

2. Η δικαιοδοσία του επιληφθέντος δικαστηρίου — που απορρέει σύμφωνα με το άρθρο 18 της προαναφερθείσας σύμβασης από την παράσταση του εναγομένου — συντρέχει και σε περίπτωση που ο παριστάμενος αντίδικος, πέραν της προβολής, προεχόντως, της έλλειψης δικαιοδοσίας του δικαστηρίου, προβάλλει μόνο επικουρικώς, προς άμυνά του, και ισχυρισμούς επί της ουσίας.»

4. Η υπόθεση που ήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου από το ιταλικό Corte suprema di cassazione αφορά σύμβαση ασφάλισης που συνήφθη μεταξύ διεθνούς ομίλου ασφαλιστών και της IRU. Η ιδιομορφία της, όπως αφήνει σαφώς να εννοηθεί το παραπέμπον δικαστήριο, συνίσταται στο γεγονός ότι η IRU συνομολόγησε την εν λόγω σύμβαση προσωπικώς, αλλ' υπέρ των εθνικών οργανισμών που είναι μέλη της: πάντως, οι ανωτέρω οργανισμοί δεν αποτελούν μέρη της σύμβασης. Αν υποτεθεί ότι στην εν λόγω σύμβαση οι συμβαλλόμενοι συμπεριέλαβαν (όπως έπραξε ο όμιλος και η IRU με το άρθρο 8) ρήτρα αίρουσα τη δικαιοδοσία, είναι δυνατό ο ασφαλισμένος

να την επικαλεστεί για ίδιο λογαριασμό ακόμη κι όταν, ενώ πρόκειται για *res inter alios acta*, δεν έχει συναινέσει εγγράφως; Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο εν λόγω ερώτημα, πρέπει να προσδιοριστεί η ακριβής έννοια του άρθρου 17 της σύμβασης των Βρυξελλών.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η διάταξη αυτή προβλέπει ότι αν τα μέρη «συμφώνησαν ... ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλομένου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ... από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία»· και προσθέτει — και εδώ τίθεται το ζήτημα — ότι οι εν λόγω ρήτρες πρέπει να έχουν συνομολογηθεί είτε εγγράφως είτε προφορικώς αποδεικνυόμενες εγγράφως. Φρονώ λοιπόν ότι στην περίπτωση σύμβασης υπέρ τρίτου, η προϋπόθεση αυτή πληρούται όταν οι συμβαλλόμενοι συναινούν ή βεβαιώνουν εγγράφως τις ρήτρες περί παρεκκλίσεως δικαιοδοσίας. Δεν είναι αναγκαία η έγγραφη συναίνεση του τρίτου.

Τάσσομαι με την άποψη αυτή για διάφορους λόγους. Προπάντων, για το σκοπό της υπό κρίση απαίτησης. Όπως βεβαιώνεται και στην έκθεση Jenard (GU C 59 της 5. 3. 1979, σ. 1) με την απαίτηση αυτή επιδιώκεται η ασφάλεια των εννόμων σχέσεων, δηλαδή επιδιώκεται — όπως υποστήριξε ο γενικός εισαγγελέας Capotorti — «να αποδεικνύεται σαφώς η ύπαρξη κοινής βουλήσεως των συμβαλλομένων ως προς τη ρήτρα που καθορίζει το αρμόδιο δικαστήριο» (προτάσεις στην υπόθεση 24/76, Estasis Salotti κατά RÜWA, Racc. 1976, σ. 1845). Είναι προφανές ότι η απαίτηση αυτή είναι εντονότερη όσο ασθενέστερος είναι ο ένας από τους συμβαλλόμενους, όπως στην περίπτωση συμβάσεων προσχώρησης, το περιεχόμενο των οποίων είναι μονομερώς προκαθορισμένο από τον ένα συμβαλλόμενο και γίνεται δεκτό από τον άλλο.

Το Δικαστήριο αναγνώρισε επανειλημμένως την πραγματικότητα αυτή. Έτσι, με δύο αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1976 αναγνωρίζεται, στη μεν πρώτη, ότι, όπου «η ρήτρα περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας ... περιλαμβάνεται μεταξύ των γενικών όρων πώλησης του ενός των συμβαλλομένων που είναι τυπωμένοι στο όπισθεν μέρος της σύμβασης», ο απαιτούμενος έγγραφος τύπος τηρείται μόνο αν «γίνεται ρητή αναφορά στους εν λόγω γενικούς όρους» (προαναφερθείσα υπόθεση 24/76), στη δε δεύτερη ότι «σε περίπτωση προφορικής σύμβασης», η ίδια απαίτηση πληρούται «μόνον αν την έγγραφη επιβεβαίωση του πωλητή, μαζί με τους γενικούς όρους πώλησης, αποδέχτηκε εγγράφως ο αγοραστής» (υπόθεση 25/76, Segoura κατά Bonakdarian, Racc. 1976, σ. 1851). Τελικά, ο απαιτούμενος έγγραφος τύπος έχει σκοπό να εφιστά την προσοχή των συμβαλλομένων επί των κινδύνων της ρήτρας περί παρεκκλίσεως. Πράγματι, δεν πρέπει να λησμονείται ότι η εν λόγω ρήτρα αποκλείει τόσο τη γενική δικαιοδοσία που καθιερώνει το άρθρο 2 της σύμβασης (που αναφέρεται στον τόπο κατοικίας του εναγομένου), όσο και τις ειδικές δωσιδικίες που προβλέπουν τα άρθρα 5 και 6· αν η ρήτρα έχει συνομολογηθεί προς όφελος μόνο ενός των μερών, τότε — γεγονός όμως που αυξάνει τους κινδύνους — το μέρος αυτό διατηρεί το δικαίωμα προσφυγής σε κάθε άλλο δικαστήριο που έχει διεθνή δικαιοδοσία σύμφωνα με τη σύμβαση (τρίτη παράγραφος του άρθρου 17).

Χρειάζεται πάντως προσοχή. Όσα προαναφέρα ισχύουν για τους συμβαλλομένους. Όσον αφορά τους τρίτους, οι οποίοι είναι κατά τη σύμβαση δικαιούχοι χωρίς να υπέχουν υποχρεώσεις και χωρίς να διατρέχουν κινδύνους, δεν χρειάζεται ιδιαίτερη μέ-

ρημνα. Συνεπώς, δεν έχει νόημα να εξαρτάται το κύρος της ρήτρας από τη συναίνεσή τους. Κατά τα λοιπά, καμία έννομη τάξη δεν επιβάλλει, τουλάχιστον όσον αφορά τον έγγραφο τύπο, παρόμοια πράξη, παρά μόνο για να αποφευχθεί η ανάκληση της διάταξης (παράβαλε άρθρο 1411, παράγραφος 2 του ιταλικού Αστικού Κώδικα)· εν πάση περιπτώσει, αυτό αποκλείεται σύμφωνα και με το γράμμα του άρθρου 17. Από την απλή ανάγνωση του πρώτου εδαφίου — «αν τα μέρη ... συμφώνησαν, είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση» — είναι δύσκολο να μη συμφωνήσει κανείς ότι είναι αποφασιστικής σημασίας. Πράγματι, για μια διάταξη όπως η υπό κρίση είναι αδύνατο να χρησιμοποιείται αδόκιμα όρος — «τα μέρη» — όταν ακόμη κι ένας πρωτοετής φοιτητής νομικής είναι σε θέση να βεβαιώσει ότι δεν μπορεί να περιλαμβάνει και τον τρίτο. Συνεπώς, ως «μέρη» νοούνται ο «υποσχόμενος» και ο «αποδεχόμενος», δηλαδή τα υποκείμενα που έλαβαν μέρος στη σύναψη της σύμβασης, ο ένας προτείνοντας και ο άλλος αναλαμβάνοντας την υποχρέωση έναντι του τρίτου.

Επ' αυτού, τα άρθρα 7 έως 12 θέτουν ad hoc κανόνες δικαιοδοσίας. Σκοπός τους είναι να εξασφαλίσουν στον αντισυμβαλλόμενο του ασφαλιστή, στον ασφαλισμένο και στο δικαιούχο — στους ασθενέστερους δηλαδή συμβαλλομένους — μεγαλύτερη προστασία από εκείνη που παρέχουν οι γενικοί κανόνες. Έτσι, προβλέπεται ότι ο ασφαλιστής μπορεί να εναχθεί «ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου ο αντισυμβαλλόμενος έχει την κατοικία του» (άρθρο 8, πρώτη παράγραφος) ή ενώπιον «των δικαστηρίων του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός, αν πρόκειται για ασφάλιση αστικής ευθύνης ή για ασφάλιση ακινήτων» (άρθρο 9)· υπό το αυτό πάλι πνεύμα ορίζεται ότι «η αγωγή του ασφαλιστή μπορεί να ασκηθεί ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλομένου κράτους στο οποίο έχει την κατοικία του ο εναγόμενος» (άρθρο 11). Πάντως, κατ' εμέ, η πιο σημαντική διάταξη είναι η του άρθρου 12. Αφορά τις παρεκκλίσεις από τις αρχές που διέπουν τη δικαιοδοσία σε θέματα ασφαλίσεων και ορίζει μεταξύ άλλων: «παρέκκλιση από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος (που αφορά υποθέσεις ασφαλίσεων) είναι δυνατή μόνο με συμφωνίες ... που επιτρέπουν στον αντισυμβαλλόμενο, τον ασφαλισμένο ή το δικαιούχο να προσφύγει και σε άλλα δικαστήρια εκτός από αυτά που προβλέπονται στο παρόν τμήμα».

5. Δεν είναι όμως μόνο ο σκοπός και το γράμμα του άρθρου 17 που αποδεικνύουν ότι ο απαιτούμενος έγγραφος τύπος αφορά μόνο αυτούς και συνεπώς ο τρίτος μπορεί να επικαλεστεί τη ρήτρα περί παρεκκλίσεως χωρίς να την έχει προσυπογράψει. Οι κανόνες της Σύμβασης των Βρυξελλών σχετικά με τις συμβάσεις ασφάλισης παρέχουν περαιτέρω επιχειρήματα για υποστήριξη της ανωτέρω απόφασης.

Το γεγονός λοιπόν ότι το άρθρο προβλέπει ρητώς ρήτρες υπέρ τρίτων, όπως είναι ο ασφαλισμένος, ο οποίος δεν είναι συμβαλλόμενος, και ο δικαιούχος, σημαίνει ότι οι εν λόγω ρήτρες παραμένουν έγκυρες και αποτελεσματικές, έστω κι αν τα εν λόγω πρόσωπα δεν συνήνεσαν εγγράφως. Περαιτέρω, η εν λόγω ερμηνεία ενισχύεται από το ότι το ίδιο το άρθρο 17 προβλέπει ότι

συμφωνίες διεθνούς δικαιοδοσίας δεν παράγουν έννομες συνέπειες αν είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του άρθρου 12 (δεύτερη παράγραφος). Προφανώς για τους συντάκτες της σύμβασης οι ανάγκες που αφορά το άρθρο 12 είναι ειδικές και υπερισχύουν εκείνων που προστατεύει το άρθρο 17.

Η υπεράσπιση της Gerling αναγνωρίζει τελικά ότι η εν λόγω σκέψη είναι ορθή: κατά μείζονα λόγο καθόσον, για να προλάβει το Δικαστήριο, αναγκάστηκε να αρνηθεί ότι η συναφθείσα το 1961 μεταξύ της IRU και του ομίλου σύμβαση δεν είναι σύμβαση ασφάλισης, ώστε να μην καταστεί δυνατή η εφαρμογή του άρθρου 12. Η άποψη όμως αυτή (που εν πάση περιπτώσει αφήνει αναπάντητα τα επιχειρήματα που ανέπτυξα ανωτέρω υπό 4) απέχει πολύ από του να είναι πειστική. Το γεγονός — το οποίο επιπλέον αναφέρεται κατά τρόπο γενικό — σύμφωνα με το οποίο οι οργανισμοί μέλη της IRU εξέδιδαν μερικές φορές τα δελτία TIR μετά την επέλευση γεγονότων που στοιχειοθετούν ευθύνη του ασφαλιστή, εντάσσεται κατ' εμέ στο πλαίσιο της παθολογίας της σχέσης. Δοθέντος ότι εξ ορισμού έχει περιθωριακό χαρακτήρα, δεν είναι δυνατό να ασκήσει οποιαδήποτε επίδραση επί της φύσης της συναλλαγής. Η εν λόγω συναλλαγή αφορά υπόθεση ασφάλισης κατά το μέτρο που η έκδοση των δελτίων συνεπάγεται την ανάληψη ενός κινδύνου: συγκεκριμένα, ότι οι εθνικοί οργανισμοί μετακυλίουν τον κίνδυνο στον όμιλο, βάσει της σύμβασης που προαναφέρθηκε.

6. Τέλος, υπέρ της απόψεώς μου, η Επιτροπή συνάγει ένα ακόμη επιχείρημα από την αρχή της καλής πίστης, που διέπει τη σύναψη και εκτέλεση των συμβάσεων. Παρατηρεί ότι αν η σύμβαση των Βρυξελλών επέτρεπε στον ασφαλιστή — υποσχόμενο — να αθετήσει την αναληφθείσα υποχρέωση έναντι το τρίτου, συνομολογώντας με τον αποδέκτη της υπόσχεσης τη ρήτρα περί παρεκκλίσεως, θα επιβράβευε εκ προθέσεως αθέμιτη και κακόπιστη συμπεριφορά, γεγονός που είναι παράλογο. Νομίζω ότι η παρατήρηση είναι εύστοχη (μολονότι εγώ θα στηριζούμουν στην αρχή pacta sunt servanda) και ενισχύει την ερμηνεία του άρθρου 17 που προέτεινα.

7. Με το δεύτερο ερώτημα το Corte suprema di cassazione θίγει την περίπτωση κατά την οποία ο εναγόμενος δεν περιορίζεται να προβάλει ενώπιον του δικαστηρίου την ένσταση ελλείψεως δικαιοδοσίας, αλλά επικαλείται επικουρικώς και ισχυρισμούς άμυνας επί της ουσίας· και ερωτά το δικαστήριο αν, ενόψει του άρθρου 18 της σύμβασης των Βρυξελλών, από την εν λόγω συμπεριφορά είναι δυνατό να συναχθεί το συμπέρασμα ότι αποδέχεται σιωπηρώς τη δικαιοδοσία του εν λόγω δικαστηρίου.

Όπως ανέφερα στην αρχή, το ζήτημα δεν είναι καινούριο. Το Δικαστήριο επέλυσε το ζήτημα προ διετίας, δεχθέν ότι το άρθρο 18 «επιτρέπει στον εναγόμενο όχι μόνο να αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία, αλλά και να προβάλει ταυτοχρόνως, επικουρικώς, ισχυρισμούς άμυνας επί της ουσίας, χωρίς να χάνει ... το δικαίωμα προβολής ένστασης ελλείψεως δικαιοδοσίας» (απόφαση της 22. 10. 1981, στην υπόθεση 27/81, Rohr κατά Ossberger, Συλλογή 1981, σ. 2431). Δεν συντρέχει λόγος — και νομίζω ότι ούτε οι διάδικοι προέβαλαν κάτι τέτοιο — να απομακρυνθούμε από την άποψη αυτή.

8. Για όλους τους λόγους που ανέπτυξα παραπάνω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στα προδικαστικά ερωτήματα που υπέβαλε με διάταξή του της 28ης Ιουλίου το Corte suprema di cassazione της Ιταλίας, στο πλαίσιο της υπόθεσης που κίνησε το Ministero del Tesoro, υπό την ιδιότητά του ως εκκαθαριστή της EAM, κατά της εταιρείας Gerling Konzern Speziale Kreditversicherungs-AG με έδρα την Κολωνία:

1. *Επί του πρώτου ερωτήματος:* στο άρθρο 17, πρώτη παράγραφος, της σύμβασης των Βρυξελλών, της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να δοθεί η ερμηνεία ότι, σε περίπτωση σύμβασης ασφάλισης που καταρτίστηκε για ίδιο λογαριασμό του αντισυμβαλλομένου και υπέρ τρίτων και περιλαμβάνει ρήτρα περί παρεκτάσεως δικαιοδοσίας επί διαφορών που είναι δυνατό να προέλθουν από τους εν λόγω τρίτους, οι τελευταίοι μπορούν να την επικαλεστούν, εφόσον συνήνεσαν ή την ενέκριναν εγγράφως οι συμβαλλόμενοι.

2. *Επί του δεύτερου ερωτήματος:* το άρθρο 18, στοιχείο 1, της σύμβασης πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι παρέχει την ευχέρεια στον εναγόμενο όχι μόνο να αμφισβητήσει τη δικαιοδοσία, αλλά συγχρόνως να προβάλλει, επικουρικώς, ισχυρισμούς άμυνας επί της ουσίας, χωρίς για το λόγο αυτό να χάνει το δικαίωμα προβολής ένστασης ελλείψεως δικαιοδοσίας.